

FØROYSKI BÚSKAPURIN

Heystið 2025

Konjunkturfrágreiðing

Búskaparráðið

Búskaparráðið hevur til uppgávu at fylgja við búskaparligum viðurskiftum í landinum og veita óhefta búskaparliga ráðgeving og gera frágreiðingar um búskaparligu gongdina. Skrivaruppgávan hjá Búskaparráðnum er við løgtingslóg nr. 72 frá 10. mai 2021 lögð til Landsbanka Føroya at røkja, og Búskaparráðið gevur við hesum út konjunkturfrágreiðingina, sum eftir lóg um Búskaparráð skal gerast tvær ferðir árliga; ávíkavist tann 1. mars og 1. september.

Limir Búskaparráðsins eru:

Johnny í Grótinum, formaður, cand.polit

Anja Rein, Diplomútbúgving innan banka og MSc í leiðslu

Hans Ellefsen, PhD. í búskaparfrøði

Jan Otto S. Holm, cand.merc.fir

Marjun Weihe Thomassen, cand.merc.aef

Skrivarar Búskaparráðsins:

Landsbanki Føroya, samstarv er við Hagstovu Føroya.

ISBN: 978-99918-3-827-4

Innihaldsyvirlit

Samandráttur	4
Konjunkturfrágreiðing – heystið 2025	6
Búskaparligar ábendingar	7
Meting av vøkstrinum í BTÚ	7
Starvsfólk, lønargjaldingar og arbeiðsloysi.....	9
Inflatióin	13
Altjóða útlit	14
Húsarhaldini	16
Vinnan	20
Uttanlandshandil.....	23
Almenna fíggjarstøðan og útlit.....	26
Keldur	31
Tíðindaskriv.....	32
Notur	34

Samandráttur

Virksemið er framvegis stórt

Búskaparráðið hevur í samstarvi við Hagstovu Føroya mett um vøksturin í BTÚ í ársins prísnum fyri árinum 2024 – 2026. Vøksturin í BTÚ er mettur at vera ávikavist 3,3% í 2024, 2,0% 2025 og 6,1% í 2026, sí talvuna niðanfyri.

	2022	2023	2024	2025	2026
BTÚ í ársins prísnum (mia.kr)	25,2	26,9	27,8	28,4	30,1
Árligur vøkstur í ársins prísnum (%)	9,5	6,7	3,3	2,0	6,1
Árligur realvøkstur (%)	3,6	2,5			

Viðm.: BTÚ í 2022 og 2023 er uppgætt hjá Hagstovu Føroya. 2024, 2025 og 2026 eru metingar hjá Búskaparráðnum.
Kelda: Hagstova Føroya og Búskaparráðið.

Hóast metti vøksturin í BTÚ í 2025 tykist lágur, er virksemið framvegis stórt. Tá BTÚ verður gjørt upp í ársins prísnum, hava prísbroytingar stóra ávirkan á úrslitið. Tað sæst millum annað í 2022, tá ið høga inflatióin gjørdi, at vøksturin í BTÚ í ársins prísnum bleiv 9,5%. Í 2025 er tað hinvegin lági laksaprísurin, sum ger, at metti vøksturin í BTÚ í ársins prísnum einans er 2,0%. Laksaútflutningurin er nærur helvtin av vøruútflutninginum, og tí fáa sveiggj í prísinum á laksi ávirkan á BTÚ í ársins prísnum, hóast framleiðslan í alivinnuni er økt nógv í ár.

Útflutningurin er merktur av stórum mongdar- og prísbroytingum

Tað er avlop á handilsjavnanum, hóast bæði toskakvotan í Barentshavinum og kvotan av norðhavssild eru minkaðar í 2025 samanborið við 2024. Minkingin í toskakvotuni verður tó uppvigað av høgum toskaprísnum, og prísurin á markeli er eisini hækkaður, tí meginparturin av makrelinum er fiskaður í bretskum sjógvi, tá ið góðskan er best. Við laksaútflutninginum er støðan øvugt. Har er framleiðslan nógv økt í ár, meðan prísurin er lækkaður. Ein stórir partur av laksinum verður útfluttur til USA, og tollurin á føroyskar vørur, sum verða útfluttar til USA, er øktur til 10%. Tollur er ikki jalgur fyri føroysku vinnuna, tó fáa Føroyar ein fyrirun í kappingini við onnur lond, sum skulu rinda enn meira í tolli. Eitt nú skulu Noreg, Ísland og ES rinda 15% í tolli á vørum til USA. Tað er enn torført at siga, hvørja ávirkan tollurin hevur havt á føroyskan útflutning til amerikanska marknaðin.

Lønirnar veksa nú skjótari enn inflatióin

Prísirnir á matvørum veksa framvegis, men rentulækkingar og lægri prísir á brennievni eru við til at toga inflatióin niður í Føroyum. Lønirnar veksa nú skjótari enn inflatióin, og tað eigur saman við rentulækkingunum, at stuðla undir eini størri nýtslu. Umboð fyri peningastovnarnar siga, at samansparingin er veksandi hjá húsarhaldunum, og tað er møguliga tí summi vegna varsemi velja at leggja ein part av reallønarhækkingini til síðis. Samanumtikið er privata nýtslan mettur at geva eitt postívt íkast til vøksturin í BTÚ 2025.

Hall í hákonjunktur

Flestu av konjunkturávísunum geva ábendingar um hákonjunktur og kapasitetstrýst. Starvsfólkatalið er høgt og arbeiðsloysið á einum søguliga lágum stigi; í fleiri vinnugreinum er trupult at finna starvsfólk. Hóast føroyski búskapurin er í hákonjunkturi, hava kommunurnar og landskassin undirskot. Hallið hjá landskassanum er mett at verða 390 mió. kr. í 2025 og 375 mió. kr. í 2026, ið er omanfyri 1% av BTÚ. Hallið hjá kommununum er mett at vera umleið 240 mió. kr. í 2025, og hallið hjá landi og kommunum tilsamans svarar til góð 2% av BTÚ í 2025. Kommunurnar og landið eru tí við til at stimbra búskapin, tá ið tey ikki skulu. Tá ið almennu útreiðslurnar til rakstur og íløgur verða øktar í góðum tíðum, verður búskapurin yvirhitaður. Nógvar íløgur verða gjørdar í senn av vinnu, landi og kommunum, og tað elvir til hægri prísir fyri byggjarbeiði. Alt samfelagið rindar fyri yvirhitingina; vinnan rindar ov høggar prísir, skattaborgarin rindar ov nógv, tí byggjarbeiði hjá tí almenna gerast dýrari enn neyðugt, og húsarhaldini gjalda ov nógv, tí til dømis sethúsabyggingin dýrkar. Fíggarpolitikkurin eigur ístaðin at vera konjunkturmótgangandi, tað vil siga, at hann skal tálma í góðum tíðum.

Politikararnir vilja ikki taka ópopulerar avgerðir

Sambært játtanarkarmunum er ætlanin at gera sparitiltøk fyri 55 mió. kr. í 2026 og 35 mió. kr. eftirfylgjandi ár. Sum skilst er ætlanin at brúka sokallaða "plenuklipparan" fyri at spara á landsins útreiðslum, men hesin hátturin at spara við at skerja almennar nýtsluútreiðslur yvir ein kamb, ber brá av, at politikararnir ikki gera neyðugar tillagingar, tí teir eru bangnir fyri at taka ópopulerar avgerðir. Politikararnir eiga ístaðin at fremja nýskipanir, sum minka um almennu rakstrarútreiðslurnar bæði nú og frameftir. Til dømis kann sparast við at taka burtur duplutfunktið millum almannaverkið og kommunur og óneyðugar dublutfunktið í teimum trimum sjúkrahúsum. Um tað ikki verður spart, má meira takast inn frá borgarunum og/ella vinnuni.

Tað eru somu skattgjaldarar, sum skulu rinda allar íløgurnar

Politikararnir hava nógvar ætlanir um íløgur. Umráðandi er tó at vera varugur við, at tilfeingið ikki er ótømandi. Meginparturin av almennu íløgnum verða fíggaðar við skatti og avgjæddum frá borgarunum og vinnuni. Tað eru tí somu skattgjaldarar, sum skulu rinda allar íløgurnar. Givið er, at tað er neyðugt at raðfesta ímillum íløgurnar, tí ráð er ikki til at gera allar samstundis.

Útboðið av bústøðum er ov lítið

Bústaðartrotið er ein fløskuhálsur í føroyska búskapinum. Høgu sethúsaprísirnir koma av, at útboðið ikki hevur megnað at fylgt við eftirspurninginum á sethúsamarknaðinum. Millum annað hevur stóra tilflytingin gjørt, at tað hava verið fleiri um boðið at keypa sethúsini. Trot á arbeiðsmegi í byggivinnuni, dýrkaður byggikostnaður, avmarkað útboð av byggilendi, umframt at fleiri almennar verkætlanir hava verið settar í verk í senn, hava avmarkað útboðið av nýbygging av bústøðum og viðvirkað til at trýsta sethúsaprísirnir upp, tá ið eftirspurningurin hevur verið stórur. Búskaparráðið metir tað vera neyðugt, at politiski myndugleikin tekur hesa avbjóðing í álvara við at gera sítt til at økja um útboðið av bústøðum og byggilendi til bústaðarbygging.

Konjunkturfrágreiðing – heystið 2025

01

Búskaparligar ábendingar

Meting av vøkstrinum í BTÚ

Búskaparráðið hevur í samstarvi við Hagstovu Føroya mettt um vøksturinn í BTÚ fyri árinum 2024 – 2026. Metingarnar av BTÚ verða gjørdar í ársins prísum. Vøksturinn í BTÚ er mettur til at verða ávikavist 3,3% í 2024, 2,0% 2025 og 6,1% í 2026.

Talva 1.1 BTÚ og BTÚ vøkstur í leypandi prísum

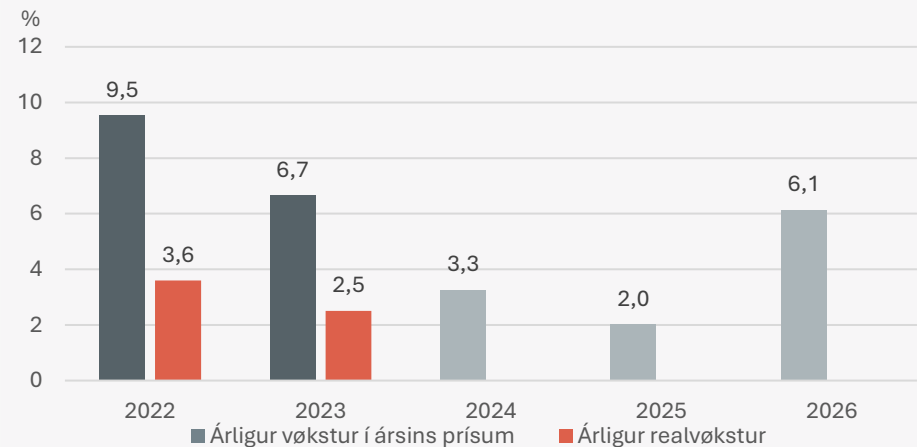
	2022	2023	2024	2025	2026
BTÚ í ársins prísum (mia. kr)	25,2	26,9	27,8	28,4	30,1
Árligur vøkstur í ársins prísum (%)	9,5	6,7	3,3	2,0	6,1

Viðm.: 2022 og 2023 er uppgjørd hjá Hagstovu Føroya. 2024, 2025 og 2026 eru metingar hjá Búskaparráðnum.

Kelda: Hagstova Føroya og Búskaparráðið

Metti vøksturinn í BTÚ fyri árinum 2024 og 2025 er lægri enn undanfarnu árinum, men hann veksur aftur í 2026, sí talvu 1.1. Í vár varð vøksturinn í BTÚ fyri árið 2025 mettur at verða 5%. Fleiri fortættir er broyttar síðan metingina í vár. Ein teirra, ið hevur haft stóra ávirkan á metingina av BTÚ hesaferð, samanborið við metingina í vár, er stóra lækkingin á laksaprísinum, ið hevur beinleiðis ávirkan á mettu restinntøkuna hjá alivinnuni.

Mynd 1.1 BTÚ vøkstur: í árligum prísum og árligum realvøkstri

Viðm.: 2022 og 2023 er uppgjørd hjá Hagstovu Føroya. 2024, 2025 og 2026 eru metingar hjá Búskaparráðnum.

Kelda: Hagstova Føroya og Búskaparráðið

Hóast vøksturinn í BTÚ í 2025 tykist lágur, er virksemið framvegis stórt. Tá BTÚ verður gjørt upp í leypandi prísum, fáa prísbroytingar stóra ávirkan á úrslitið. Tað sæst millum annað í 2022, har høga inflatióin gjørdi, at vøksturinn í BTÚ bleiv 9,5%. Í 2025 er tað hinvegin lági laksaprísurin, ið ger, at vøksturinn í BTÚ í leypandi prísum einans er 2,0%, hóast virksemið í

landinum framvegis er stórt, og eitt nú lønargjaldingarnar vaksa áleið 7%. Laksaútflutningurin er nærum helvtina av vøruútflutninginum, og tí fáa eitt nú sveiggj í prísinum á laksi stóra ávirkan á BTÚ í leypandi prísnum.

Lønargjaldingarnar eru hægri í 2025 samanborið við 2024 og tað ger, saman við einum høgum starvsfólk tali og sera lágum arbeiðsloysi, at privata nýtslan togar búskaparvøksturin upp. Almenna nýtslan er vaksin støðugt seinastu árin. Bæði í 2024 og 2025 gevur almenna nýtslan íkast til vøksturin í BTÚ. Ein av orsøkunum til, at almenna nýtslan veksur hesi árin, eru øktar lønarútreiðslur, eitt nú vegna stórar lønarhækkingar, lønarlyft til ávísar starvsbólkar og vaksandi tal av starvsfólki í tí almenna.

Privatu íløgurnar væntast at geva eitt positivt ískoyti til vøksturin í BTÚ í 2025, tí íløguvirksemið hjá privatu vinnuni er mettt at verða hægri í 2025 enn í 2024. Privatu íløgurnar fevna um íløgurnar hjá húsarhaldunum, privatu vinnuni og fyrirkunum undir almennum ræði, sum framleiða vørur og tænaðstøð til marknaðin. Meðan privatu íløgurnar verða mettar at vaksa í 2025, lækka almenna íløgurnar. Tað eru íløgurnar hjá kommunum, sum lækka í 2025, meðan íløgurnar hjá landinum nærum eru óbroyttar.

Innflutningurin minkaði í 2024, men er mettur aftur at vaksa eitt vet í 2025. Fellur innflutningurin, gevur tað eitt positivt íkast til vøksturin í BTÚ, tí nettoútflutningurin veksur. Ein lítil vøkstur hevur verið í innflutninginum fyrsta hálvár 2025, samanborið við sama tíðarskeið í fjør. Metta veksandi virksemið í 2025 og 2026 hevur eisini við sær, at innflutningurin er mettur at veksa í 2025 og 2026, og gevur sostatt eitt negativt íkast til vøksturin í BTÚ hesi bæði árin.

Útflutningurin gav eitt negativt íkast til vøksturin í BTÚ í 2024, og gevur somuleiðis væntandi eitt negativt íkast í 2025. Eitt nú hava verið stórar kvotulækkingar innan bæði uppsjóvar- og botnfiskiskap í Barentshavinum, meðan høgir prísir á toski og makreli hava hálað útflutningsvirðið upp. Tøkan av laksi er vaksin munandi higartil í 2025, men prísurin er lækkaður nógv í 2025 orsakað av øktum altjóða útboði. Samlað sæð verður mettt, at útflutningurin gevur negativt íkast til vøksturin í BTÚ í 2025, sum tó vendur aftur í 2026, eitt nú tí væntað verður, at laksaprísurin hækkar aftur 2026.

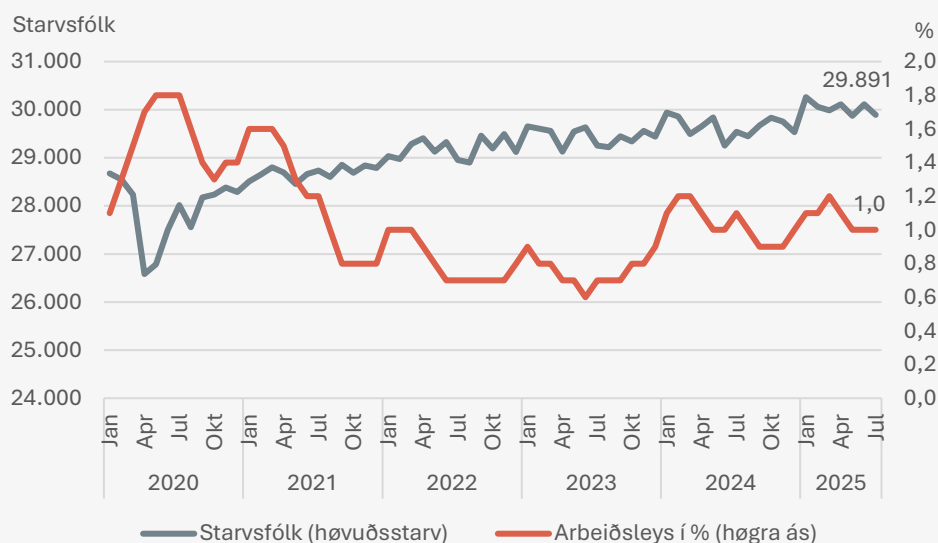
Starvsfólk, lønargjaldingar og arbeiðsloysi

Arbeiði er til allar hendur

Starvsfólkatalið er umleið 30.000 fólk og arbeiðsloysið er framvegis á einum lágum støði, sí mynd 1.2. Lága arbeiðsloysið á 1% í juli 2025 merkir, at arbeiði er til allar hendur, ið stuðlar undir privatu nýtsluni.

Búskaparlíga hevur eitt ov lágt arbeiðsloysi í longri tíð tó ta avleiðing, at framleiðslan í landinum verður minni, enn tað hon kundi verið, um trot ikki var á arbeiðsmegi. Fløskuhálsar kunnu koma vegna trot á arbeiðsmegi, og trot á arbeiðsmegi kann harumframt elva til lønartrýst, tá stórir eftirspurningur er eftir arbeiðsmegi, og útboðið er avmarkað.

Mynd 1.2 Tal av starvsfólkum og fulltíðararbeiðsleysum jan. 2020 – jul. 2025

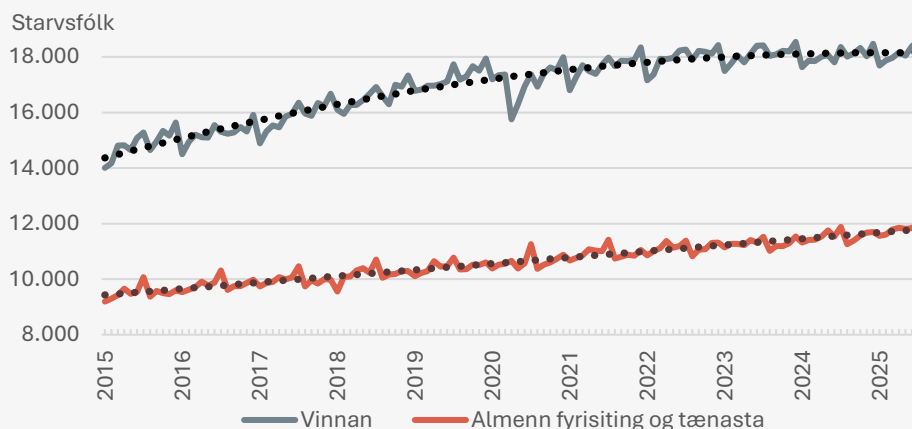
Viðm.: Árstíðarjavnnað

Kelda: Hagstova Føroya

Starvsfólkatalið hækkar aftur

Hagtøl hjá Hagstovu Føroya vísa, at talið av starvsfólkum vaks við 1,2% í juli samanborið við sama mánað í fjør. Samlaða talið av starvsfólkum er nú 30.586 fólk. Starvafólkatalið í vinnuni hevur sveiggjað um 18.000 fólk síðan 2022.

Talið av starvsfólki innan almenna fyrisiting og tænastru, hevur verið spakuligani vaksandi sama tíðarskeið. Í juli 2025 arbeiddu áleið 12.000 fólk innan almenna fyrisiting og tænastru.

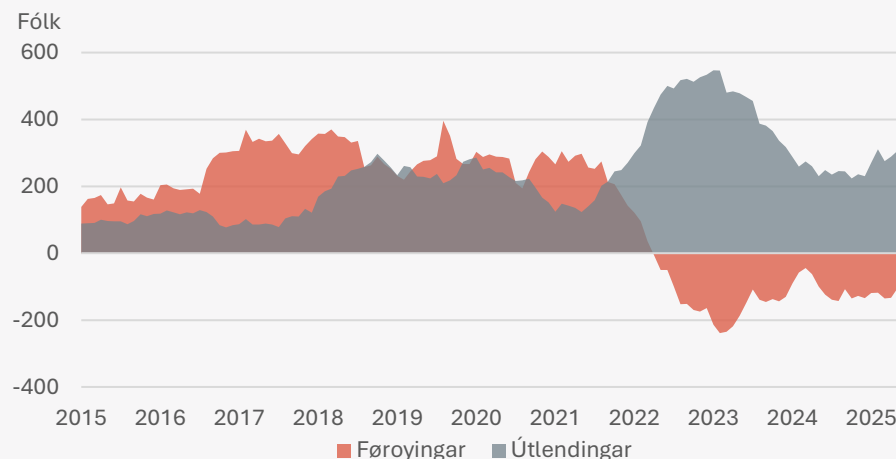
Mynd 1.3 Talið av starvsfólki í vinnu og tí almenna jan. 2015 - jul. 2025

Viðm.: Vinna fevnir um starvsfólk hjá arbeiðsgevara í privatum ella almennum felagi, sjálvstøðugt vinnurekandi og felagsskapir (td. fót bóltssfeløg). Almenn fyrisiting og tænasta fevnir um lands-, kommunu- og ríkisfyririting og tænasta og sosialir grunnar.

Kelda: Hagstova Føroya.

Tilgongdin til arbeiðsmarknaðin er í høvðusheitum útlendingar

Síðani 2021 hevur nettotilflytingin til Føroya verið útlendingar, tá færri føroyingar flyta til Føroya enn úr Føroyum. Nettotilflytingin av útlendingum er økt eitt sindur í fyrsta hálvári 2025 samanborið við sama tíðarskeiði í 2024. Meginparturin av útlendingunum, ið eru komnir til Føroya seinastu árin, eru fólk í arbeiðsørum aldri. Tað hevur sostatt verið ein stór tilgongd av útlenskum starvsfólkum seinastu árin. Í 2009 vóru 3% av starvsfólkunum útlensk; í juli 2025 var parturin hækkaður til áleið 8%, ið svarar til stívliga 2.400 starvsfólk.

Mynd 1.4 Nettotilflytingin til Føroyar jan. 2015 – jun. 2025

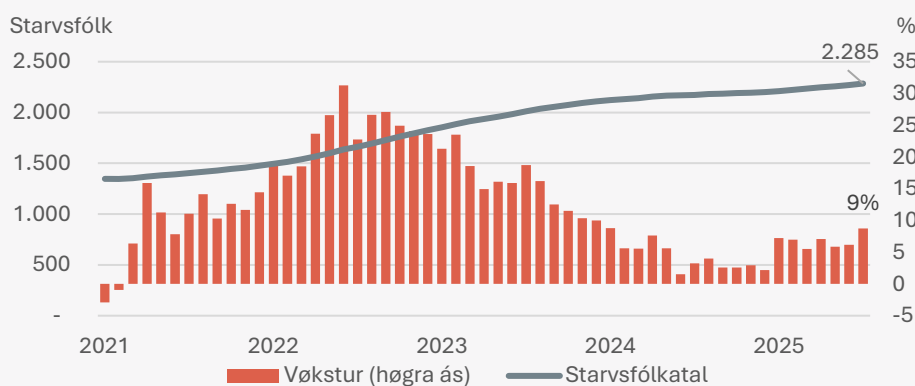
Viðm.: Føroyingar eru danskir ríkisborgarar, og útlendingar eru tey ið hava annan ríkisborgaraskap enn danskan.

Kelda: Hagstova Føroya.

Serliga síðani fast track skipanin varð sett í verk í november 2021, hevur tilgongdin verið stór. Í juli 2024 var vøksturin av útlenskari arbeiðsmegi 3,2% samanborið við juli 2023, meðan vøksturin í juli 2025 var 8,8%, samanborið við sama mánað árið fyri, sí mynd 1.5.

Tilgongdin av føroyskari arbeiðsmegi hevur hinvegin verið lítil seinastu árin. Vøksturin í talinum av føroyskum starvsfólki er tó positivur; árligi vøksturin var 0,6% í juli 2025, hóast tað samstundis hevur verið nettofráflyting av føroyingum. Vøksturin í talinum av føroyskum starvsfólki kann tí stava frá økta pensjónsaldrinum, at summi halda á at arbeiða eftir pensjónsaldur, ella at fleiri ung eru farin at arbeiða.

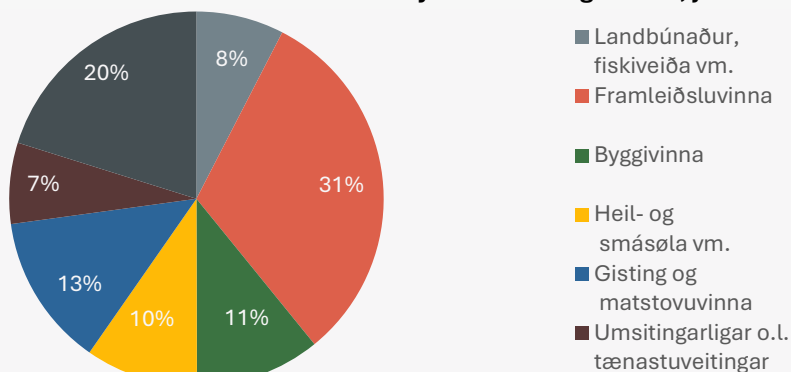
Mynd 1.5: Tal av útlenskum starvsfólki og vøkstur samanborið við sama mánað árið fyrri jan.2021 – jul. 2025

Viðm.: Vøkstur í mun til sama mánað árið fyrri av málða starvsfólkatalinum. Starvsfólkatalið er 12- mánaðar glíðandi miðal. Útlendingar eru í myndini eyðmerktir sum starvsfólk, ið hava annað enn danskan ríkisborgaraskap.
Kelda: Hagstova Føroya og egnar útrokningar.

Mynd 1.6 vísir hvar útlenska arbeiðsmegin arbeiðir, og myndin vísir bert tær vinnugreinarnar, har útlendingar í stóran mun arbeiða. Størsti parturin av útlensku starvafólkunum starvast innan framleiðsluvinnuna; í juli 2025 arbeiðdu 31% av útlendingunum í framleiðsluvinnuni. 13% av útlendingunum arbeiðdu í gisti- og matstovuvinnuni, 11% í byggivinnuni, 10% í heil- og smásøluvinnuni, 8% við fiskuveiðu v.m. og 7% innan umsitingarligar o.l. tænastruvingar (til dømis ferðaskrivstovur). Síðstu 20% starvast í øðrum vinnugreinum.

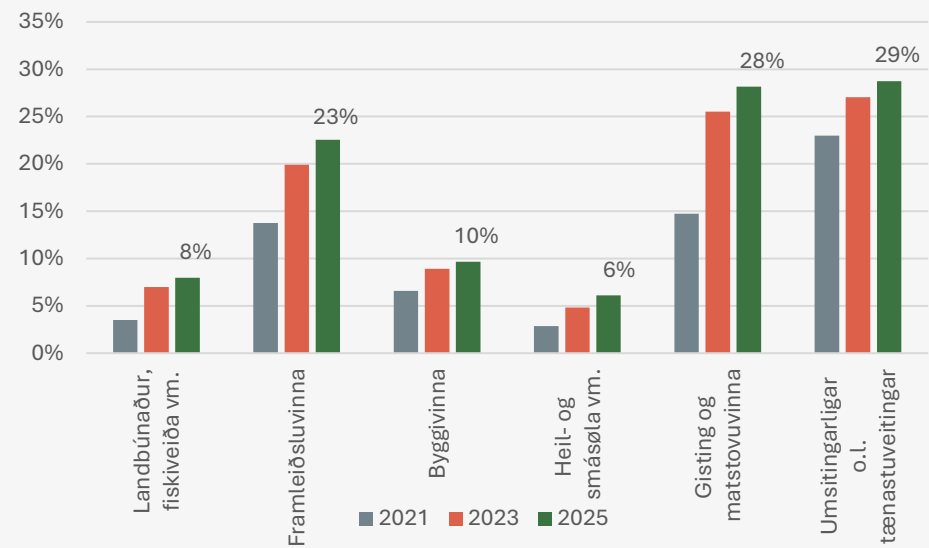
Mynd 1.6: Lutfall av útlenskum starvsfólki í ymsum vinnugreinum, juli 2025

Kelda: Hagstova Føroya og egnar útrokningar.

Útlenska arbeiðsmegin er vorðin ein alsamt størri partur av arbeiðsmegini í ávísum vinnugreinum. Mynd 1.7 vísir, hvussu stórur partur av starvsfólkunum í vístu vinnugreingunum er útlenski. Í juli 2025 vóru 23% av starvsfólkunum í framleiðsluvinnuni útlenski, og ávíkavist 28% og 29% í gisting og matstovuvinnuni. Nógv útlenski starvsfólk starvast innan fiskiveiðu, byggivinnuni og heil- og smálsølu v.m., men útlenska arbeiðsmegin í hesum vinnugreinum er ein væl minni partur av samlaða starvafólkatalinum, enn í gisti- og matstovuvinnuni og í vinnugreinini umsitingarligar tænastruvingar.

Mynd 1.7 Lutfall av útlenskum starvsfólki í ymsum vinnugreinum, 2021, 2023, 2025

Viðm. Tølini eru fyrri juli mánað í 2021, 2023 og 2025.
Kelda: Hagstova Føroya og egnar útrokningar.

Talva 1.2 vísir lønargjaldingarnar í samlaða búskapinum. Í talvuni sæst, at vøksturin í samlaðu lønargjaldingunum frá august til juli hava verið millum 5% - 7% árliga frá 2022 til 2025. Hetta er ein hægri vøkstur, enn árin frammanundan.

Talva 1.2 Lønargjaldingar í samlaða búskapinum

Mia. kr. (árligur %-vøkstur)	2021	2022	2023	2024	2025
Samlaði búskapurin	10,6	11,1 (5%)	11,8 (6%)	12,5 (5%)	13,3 (7%)
Vinnan og almenn partafeløg	6,7	7,1 (6%)	7,7 (8%)	7,9 (3%)	8,5 (7%)
Tað almenna	3,9	4,0 (4%)	4,2 (4%)	4,5 (9%)	4,8 (7%)

Viðm.: Málðar lønargjaldingar, 12- mánaðar samanleggjing frá august til juli.
Kelda: Hagstova Føroya og egnar útrokningar

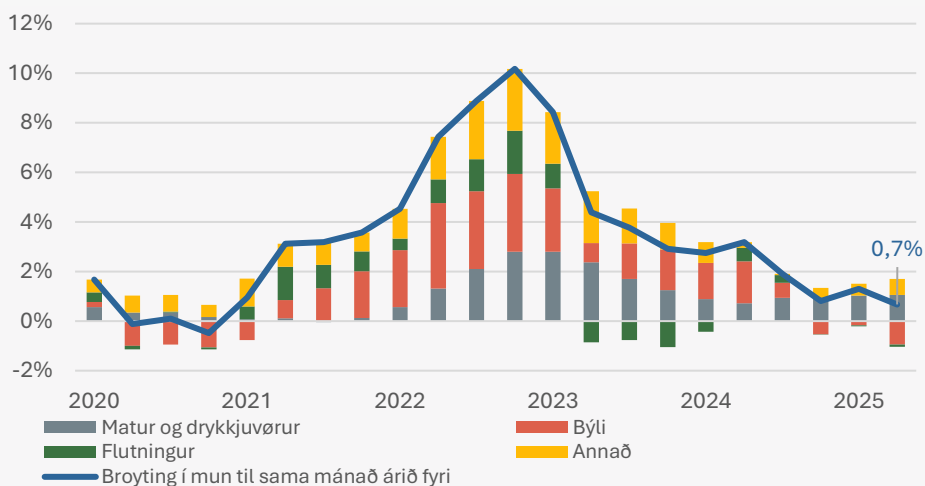
Ein av høvuðsorsøkunum eru stóru lønarhækkingarnar seinastu árin, at summir starvsbólkar hava fingið lønarlyft, og at tað hevur verið vøkstur í starvsfólkatalinum. Vøksturinn í lønargjaldingunum hevur í vinnuni og almennu partafeløgum verið rættiliga høgur í 2022 og 2023, men heldur lægri í 2024 (3%). Vøksturinn hevur tikið dik á seg aftur í 2025. Gongdin í tí almenna er ikki heilt hin sama. Talva 1.2 vísir, at vøksturinn var heldur slakari í 2022 og 2023, meðan vøksturinn í lønargjaldingunum hevur verið heili 9% og 7% í ávikavist 2024 og 2025.

Inflatióin

Prísirnir veksa við lægri ferð

Árligu broytingarnar í brúkaraprístalinum er eitt mál fyri inflatióinina í Føroyum. Brúkaraprístalið hækkaði í fyrsta ársfjórðingi í 2025 við 1,3% samanborið við sama ársfjórðing í 2024, og 0,7% í øðrum ársfjórðingi í 2025 samanborið við sama ársfjórðing árið fyrri. Prísirnir veksa nú við lægri ferð enn seinastu trý árin. Býli og flutningur toga vøksturinn í brúkaraprístalinum niður í øðrum ársfjórðingi 2025, tí rentan og prísurnar á brennievni er lækkaður, sí mynd 1.8. Øktir matvøruprísir toga enn einaferð upp í brúkaraprístalinum. Flest øll verða rakt av øktum matvøruprísirum, men veksandi matvøruprísir tæra mest uppá fíggarliga ráðarúmið hjá teimum, sum hava lægstu inntøkurnar.

Mynd 1.8 Inflatióin, %-broyting í brúkaraprístalinum og vakstrarískoyti 2020-2025

Viðm.: Annað er 02 rúsdrekka og tubbak, 03 klæðnavørur og fótubúnaður, 05 húsbúnaður og húshaldsútgerð, 06 heilsa, 08 samskipti, 09 frítið og mentan, 10 útbúgving, 11 hotel og matveitarar og 12 ymiskar vørur og tænastur.

Kelda: Hagstova Føroya og egnar útrokningar

Sum heild er tað heft við óvissu, tá metast skal um viðurskipti, sum toga inflatióinina í Føroyum upp. Hetta kemur av, at samansetingin av vørnum og tænastunum í brúkaraprístalinum er gjørd út frá eini brúkarakanning í 2007. Tað merkir, at brúkaraprístalið hevur ta fortreyt, at føroyingar ikki hava broytt sítt nýtsumynstur hesi árin.

Hetta metir Búskaparráðið vera ósannlíkt og mælir til, at samansetingin av ymsu vøru- og tænaðstúðum í brúkaraprístalinum verður dagførd við nýggjari brúkarakanning.¹

Altjóða útlit

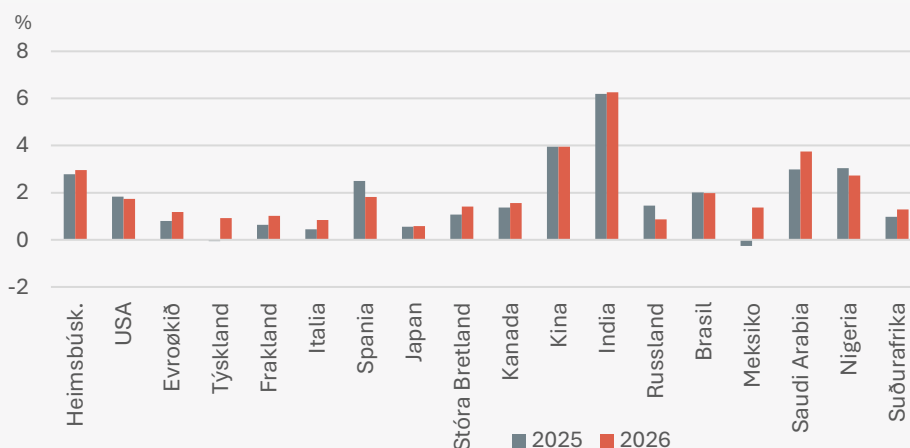
Sambært altjóða gjaldoyragrunninum, IMF, er realvøksturin í heimsbúskapinum mettur at verða 3,0% í 2025 og 3,1% í 2026, og tað er lægri, enn vøksturin í miðal hevur verið í 20 ára tíðarskeiðinum frá 2000 til 2019. Inflatióin er í altjóða høpi mettt at lækka niður í 4,2% í 2025 og síðani 3,6% í 2026. IMF metir, at inflatióin fær seg móti langtíðar málinum um eina javna og lága inflatióin á áleið 2%. Yvirskipaða forsøgnin fjarir tó munin millum lond, har forsøgnir meta, at inflatióin verður hægri enn 2% í USA og minni í øðrum stórum búskapum.

Tað er tó vandi fyri, at útlitini versna, tí hægri tollur og geopolitisk óvissa kunnu minka um vøksturin. Geopolitiskur spenningur kann órógva veitingarketur og elva til prísvøkstur. Eisini kunnu størri hall og ótryggleiki á fígghjarmarknaðinum føra til hægri rentur og tálmandi fígghjarpolitikk. IMF mælir sum heild londunum til at umhugsa, hvørjar avleiðingar stimbrandi fígghjarpolitikkur hevur á inflatióin og mælir til, at londini leggja dent á at fremja bygnaðarligar broytingar, sum stuðla undir nýskapen og kappingføri og sostatt vøstri í búskapinum í langa høpinum².

ECB hevur lækkað rentuna

Frá juni 2024 til juni 2025 hevur evropeiski tjóðbankin (ECB) lækkað rentuna átta ferðir. Inflatióin í Evropa liggur í lýtuni á umleið 2%, og er mettt at verða 1,6% í 2026 og 2,0% í 2027. Hesar metingarnar eru lægri enn áður væntað vegna lægri orkuþrívæðing og eini sterkari evru. Danski tjóðbankin lækkar sínar rentur samsvarandi rentulækkingunum hjá ECB, ið síðani førir til, at føroysku peningastovnararnir eisini lækka sínar rentur móttvegis kundunum.

Mynd 1.9 Mettur vøkstur í BTÚ í føstum prísnum, 2025 og 2026

Viðm.: Dagført apríl 2025
Kelda: IMF

Búskaparvøksturur í Evropa í 2025 hevur verið sterkari, enn væntað í fyrsta ársfjórðingi, men útlitini fyri restina av árinum eru linari. Óvissa í handilsvinnuni kann minka um íløgur og útflutning, men hóast tað, fara almennar íløgur í hernaðarverju og undirstøðukervi væntandi at styrkja um búskapin. ECB vil tryggja sær, at inflatióin verður verandi á 2%. Við núverandi óvissu, fer ECB at taka avgerðir um rentuna, frá fundi til fundi. Støða verður tikin til rentubroytingar út frá metingum um gongdina í inflatióini og búskapinum, umframt í hvønn mun peningapolitikkurin tykist at hava ávirkað búskapin og inflatióina.

Geopolitiski ófriðurin kann órógva bjartskygnið

Fíggarmarknaðirnir eru órógvaðir av, at amerikanski forsetin hevur ásett eyka toll á innfluttar vørur frá meira enn 90 londum. Øktur tollur úr USA kann elva til, at lond svara aftur við egnum handilstiltøkum. Hetta kann framhaldandi órógva fíggarmarknaðirnar, skapa óvissur og minka um álitid. Til dømis hevur forsetin í USA Trump verði í stríði við stjóran í FED, Jerome Powell og eisini hevur hann sent stjóran á eini hagtalsstovu hús, tí honum hóvaði ikki tøluni fyri arbeiðsmarknaðin. Hetta hevur minkað um álitid á amerikanska búskapin, og tað sæst aftur í kursinum á dollaranum. Henda óvissa kann elva til, at bæði vinnulív og húsarhald kring heimin gerast meira varin, og sostatt minka um eftirspurningin á einum altjóða støði.

USA hevur sett toll á føroyskar vørur á 10%. Tollur er ikki jaligur fyri føroysku vinnuna, tó fáa Føroyar ein fyrimun í kappingini við onnur lond, sum skulu rinda meira í tolli, enn Føroyar. Noreg er ein av okkara størstu kappingarneytum, og Noreg hevur fingið ein toll á 15%. Eisini skulu millum annað Ísland og ES rinda 15% í tolli á vørum útflutt til USA.

Føroyar útflyta laks til USA, og um føroyskar laksaútflytarar ikki lækka sín söluprís vil tollurin hækka prísin á laksinum í USA og verður soleiðis dýrari fyri keyparan at keypa, og tað kann ávirka eftirspurningin eftir laksi frá føroysku laksaútflytarunum. Teir fyrstu 6 mánaðirnar í ár sammettir við fyrstu mánaðirnar í fjør vísa, at útflutningurin til USA er øktur meira í nøgd samanborið við prís. Tað eru fleiri orsøkir til tað, m.a. tí at heimsprísurin er lækkaður nógv orsakað av størri útboði av laksi frá Noreg og at framleiðslan í Føroyum sum heild væntast at hækka um 20% í ár sammet við í fjør. Tað er tí enn torført at siga, hvørja ávirkan tollurin hevur havt á føroyskan útflutning til amerikanska marknaðin.

02

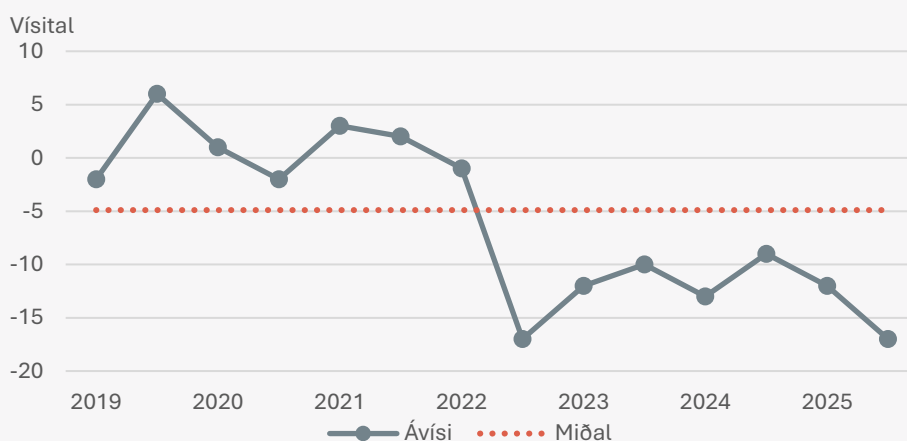
Húsarhaldini

Nýtslan hjá húsarhaldunum er ein stórir partur av samlaða eftirspurninginum í føroyska búskapinum. Tí kunnu broytingar í viðurskiptum, sum ávirka nýtsluna, ávirka virksemið í samfelagnum. Ynskiligt hevði verið við neyvari uppgerðum av sjálvari privatu nýtsluni í samlaða eftirspurninginum í tjóðarroknskapinum. Men tá hetta ikki er tøkt, verða í staðin ymisk viðurskipti eygleidd, sum sannlíkt ávirka nýtsluna jaliga og neiliga. Hesi viðurskipti eru millum annað vísitalini í konjunkturbarometrinum hjá Hagstovuni, gjaldskortnýtslan sambært uppgerðum frá bankunum.

Bjartskygnið hjá húsarhaldunum er lækkað

Konjunkturbarometrið hjá Hagstovu Føroya, lýsir bjartskygnið og brúkaralítið hjá húsarhaldunum, við nøkrum vísitalum. Eitt vísital vísir millum annað, hvussu brúkarin metir búskaparstöðuna vera. Treystið hjá føroysku húsarhaldunum er lækkað fyri aðru ferð í 2025; í nýggjastu kannning frá juni 2025 var tað -17, eins og tað var í juni 2022, sí mynd 2.1. Vísitalið minkaði nógv í 2022; tá minkaði tað niður í -17 orsakað av, at rentan og inflatióin hækkaðu. Síðani tá hevur brúkaralítið verið undir langtíðar miðal, og tað skal millum annað síggjast í ljósinum av stórum príshækkingum á nýtslurvørnum hjá húsarhaldunum og eini spentari geopolitiskari støðu, ið hevur stórar óvissur knýttar at sær. Vísitalið hevur tó fyrr verið munandi lægri, enn tað er í løtuni; í fíggjarkreppuni í 2008 var vísitalið -37.

Mynd 2.1 Brúkaralítið jan. 2019 - jun. 2025

Viðm.: "Miðal" er miðal av mátingum frá 2006 til 2025. Hagstova Føroya dagførði í januar 2025, hvussu brúkaralítið verður uppgjörður, og eru tað aðrir spurningar sum nú samanvegað geva brúkaralítið. Tað sæst eitt niveauskipti í brúkaralíttinum, sum er lægri samanborið við gamla uppgerðarhátin.

Kelda: Hagstova Føroya.

Í kanniningini frá juni 2025 meta húsarhaldini búskaparstöðuna í Føroyum og teirra egnu fíggjarstöðu verða verri komandi árið. Færri vænta at gera størri keyp, gera ábøtir á húsini ella keypa bil komandi árið. Eisini vænta húsarhaldini, at prísirnir á vørnum og tænastum

fara at verða hægri um eitt ár. Svarini í kanningini benda sostatt á, at føroysku húsarhaldini eru vorðin meira varin, ið kann stava frá óvissu geopolitisku útlitunum. Umboð fyrri peningastovnarnar siga, at samansparingin er veksandi hjá húsarhaldunum. Lønirnar veksa nú skjótari enn inflatióin, og tað eigur saman við rentulækkingunum, at stuðla undir eini størri nýtslu. Serliga hava húsarhald við stórari skuld nú lægri rentuútreiðslur, eftir at rentan er lækkað, enn tey hava havt seinastu fáu árin, siga umboð fyrri peningastovnarnar. Møguliga velja húsarhaldini kortini, vegna varsemi, at leggja ein part av reallønarhækkingini til síðis, heldur enn at brúka hana alla til økta nýtslu.

Sambært konjunkturkanningini hjá Hagstovuni er fíggarstøðan hjá húsarhaldunum sum heild góð. Tá húsarhaldini meta um sína fíggarstøðu í konjunkturkanningini, eru tað 56%, sum svara, at tey spara nakað upp, og 6% sum spara nógv upp. Hinvegin eru tað 27% í kanningini frá juni 2025, sum siga seg júst at fáa endarnar at rækka saman. Hetta eru væl færri enn rundan um fíggarkeppuna, tá yvir 40% júst finga endarnar at rækka saman. Í 2022 vóru tað umleið 20% sum júst finga endarnar at rækka saman, og síðani er hesin partur vaksin á hvørjum ári. Umleið 9% av teimum spurdu søgdu, at tey mugu brúka burturav uppsparingini.

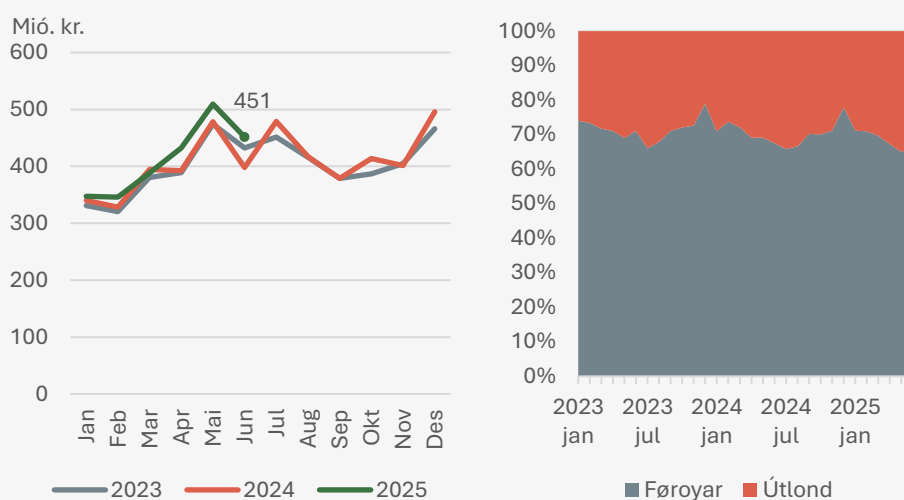
Á várið 2025 gav Heilsustýrið út frágreiðingina *Hvussu hevur tú tað?* sum byggir á eina spurnarkanning um heilsustøðuna og trivnaðin hjá føroyingum. Í kanningini verður spurt inn til fíggarstøðuna. Sambært kanningini er tað serliga tey 25 – 34 ára gomlu, sum eru fíggarliga viðbrekin³. 18,2% av teimum 25 – 34 ára gomlu eru mett at vera fíggarliga viðbrekin, og síðani minkar lutfallið av teimum fíggarliga viðbreknu við aldrinum. Sama kanning var gjørd í 2015 og 2019. Í kanningini frá 2023 er lutfallið av teimum 18 - 54 ára gomlu, sum kenna seg tyngdan av teirra fíggarstøðu, størri, enn lutfallið var í kanningunum frá 2015 og 2019. Somuleiðis er lutfallið av teimum 25 - 54 ára gomlu, sum hava trupult við at gjalda rokningar, vaksið samanbórið við eldru kanningarnar.

Úrslitini benda á, at hóast flestu húsarhaldini eru væl fyrri, so er ein bólkur av fólki í Føroyum, sum hevur verri við at fáa endarnar at rækka saman, enn onnur. Úrslitinini geva samstundis eina ábending um, at tað er vorði fíggarliga torførari hjá einum størri parti av teimum yngri aldursbókunum, samanbórið við undanfarnu kanningunum frá 2015 og 2019. Sambært umboð fyrri peningastovnarnar, eru húsarhaldini sum heild væl fyrri fíggarliga, tí trotini eru ikki økt higartil í ár, og fyrisurningarnir um skáa eru ikki fleiri, enn vanligt. Peningastovnarnir bera tó í størstan mun eyga við kundum, sum hava skuld í bankanum. Kundar, sum ikki hava skuld, kunnu antin vera so mikið væl fyrri fíggarliga, at tørvur ikki er á fígging, ella hava teir ikki nóg stóra inntøku, til at kunna forsvara eina skuld. Summi húsarhald kunnu tí vera meira fíggarliga sperd, enn onnur, uttan at tað kemur til sjóndar í bankunum ella í konjunkturkanningum. Úrslitini í kanningunum hjá Hagstovuni og Heilsustýrinum skulu tó tulkast við varsemi, tí luttakararnir í kanningini svara subjektivt um sína fíggarstøðu; eitt nú kann persónliga metingin av, hvat tað er júst fáa endarnar at rækka saman, vera ymisk frá persóni til persóni. Tað er tí torført at vita neyvt út frá hesum báðum kanningum, hvussu illani tað veruliga stendur til fíggarliga hjá føroysku húsarhaldunum.

Ein størri partur av nýtsluni er uttanlands

Kortnýtslan hjá føroysku húsarhaldinum var eitt vet hægri fyrra hálvár 2025 samanborið við sama tíðarskeið í 2024, sí mynd 2.2. Gongdin mánað fyrri mánað í 2025 var meinlík gongdini undanfarin ár. Í 2024 sæst eitt fall í kortnýtsluni í juni mánaði, ið stavar frá verkfallinum, sum elvti til, at tað manglaðu vørur í føroysku handlunum.

Mynd 2.2 Kortnýtsla hjá føroyingum í Føroyum og uttanlands 2023-2025
(Vinstra: mió. kr. frároknað prísvekstur, høgra: lutføll)

Viðm.: Hagtöluni á myndini til vinstri eru deflateraði við brúkaraprístalinum (egnar útrokningar). Talan er um kortnýtsluna hjá kundum hjá Betri Banka og Føroya Banka, sum fevnir um umleið 85% av samlaða kundaskaranum
Kelda: Føroya Banki og Betri Banki

Tað tykist at vera ein alsamt størri partur av kortnýtsluni, sum verður nýttur uttanlands, sí mynd 2.2 (til høgru). Fyrsta hálvár 2023 varð 28% av kortnýtsluni nýtt uttanlands, í fyrsta hálvár 2024 var kortnýtslan uttanlands 30%, og fyrstu 6 mánaðirnir í 2025 vórðu 32% av kortnýtsluni nýtt uttanlands. Havast skal í huga, at kortnýtslan uttanlands ikki bert fevnir um nýtslu í sambandi við ferðing uttanlands, men eisini millum annað um hald av stroyingstænastum, spølum á netinum og vørukeyp á útlenskum heimasíðum, ið bæði kann vera smærri upphæddir og størri keyp, sum til dømis møblar ella køkar, ið verða keyptir beinleiðis á útlenskum heimasíðum.

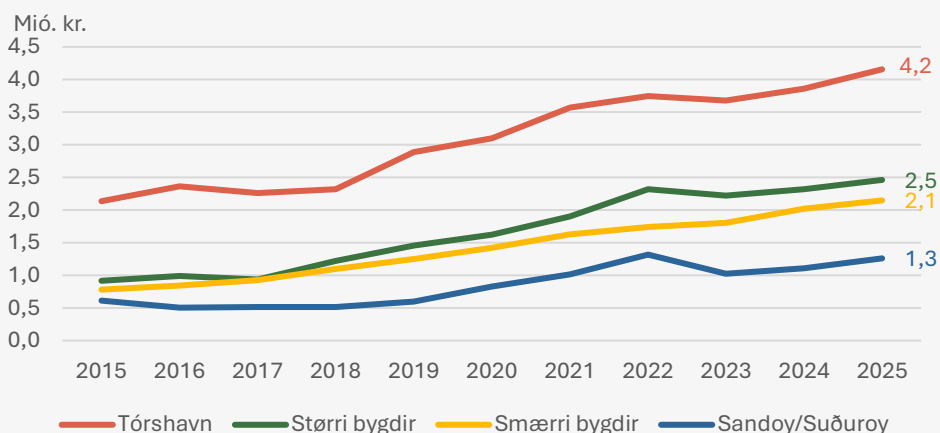
Sethúsaprísirnir eru øktir

Sethúsaprísirnir eru higartil í 2025 øktir við umleið 7,5% í Tórshavn samanborið við miðalprísir í 2024. Miðalprísir er nú 4,2 mió. kr. í Tórshavn. Í sama tíðarskeiði eru húsaprísirnir hækkaðir í størri og smærri bygdunum við 6%, umframt Sandoy/Suðuroy við 13%. Stóri vøksturur í Sandoy/Suðuroy skal tulkast við varsemi, tí miðalprísirur kann togast upp av einkultum solum eftirsum solum eru fáar í hesum økjum. Serliga hevur vøksturur verið stórur í størri bygdunum. Í 2024 var miðalprísirur 2,3 mió. kr. meðan fyrsta hálvár 2025 er miðalprísirur 2,5 mió. kr.

Frá juli 2022 til juli 2024, hækkaði bústaðarrentan meir enn 2 prosentstig, uttan at sethúsaprísirnir lækkaðu, og tað bendir á, at eftirspurningurin hevur verið størri, enn útboðið. Eftir at rentan er lækkað, eru tað fleiri húsarhald, sum kunnu vera við í kappingini um sethúsini, og sethúsaprísurin er tí øktur fyrra hálvár 2025 samanborið við miðalprísin í 2024, eftirsum tað eru fleiri um boðið, meðan útboðið av sethúsum framvegis er lágt.

Sethúsaprísirnir eru øktir nógv seinastu 10 árin, ið sannlíkt stavar frá, at útboðið ikki hevur megnað at fylgt við eftirspurninginum, og tað kunnu tað vera fleiri orsøkir til. Millum annað hevur stóra tilflytingin gjørt, at tað hava verið fleiri um boðið at keypa sethúsini. Harafturat kann eitt nú trot á arbeiðsmegi í byggivinnuni, dýrkaður byggikostnaður, avmarkað útboð av byggilendi, og at fleiri almennar verkætlanir hava verið settar í verk í senn, hava avmarkað útboðið av nýbygging av bústøðum, og viðvirkað til at trýsta sethúsaprísirnir upp tá ið eftirspurningurin hevur verið stórur.⁴ Bústaðartrotið er ein fløskuhálsur í føroyska búskapinum. Búskaparráðið metir tað vera neyðugt, at politiski myndugleikin tekur hesa avbjóðing í álvara við at økja um útboðið av bústøðum.

Mynd 2.3 Miðal sethúsaprísir, 2015 – 2025 1. hálvár

Kelda: Føroya Banki.

03

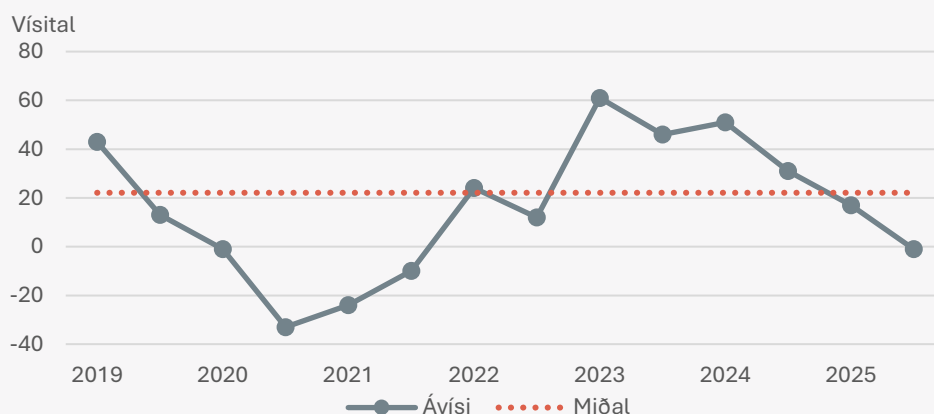
Vinnan

Kanningin hjá Hagstovuni um treystið hjá vinnuni gevur eina ábending um búskaparligu støðuna í lètuni og útlitini fyri búskapin í stutta sýninum. Byggivinnan, handilsvinnan, tænaðstovinnan og tilfeingisvinnan & annar ídnaður, eru høvuðsvinnugreinarnar í føroyska búskapinum, og hesar hava ávirkan á millum annað arbeiðsmarknaðin, útflutningin og gongdina í búskapinum sum heild.

Mangul á arbeiðsmegi er størsta forðingin í byggivinnuni

Byggivinnan fylgir gongdini í búskapinum og er hon tengd at iløguhuganum hjá bæði almennum og privatum aktørum. Ávísir hjá byggivinnuni er triðja hálvárið á rað fallin, og ávísir liggur í lètuni undir langtíðarmiðal. Byggivinnan hevur í lètuni ikki fullar ordrabøkur í eins langa tíð fram, sum hon hevur havt seinastu árin og tað togar ávísir fyri treystitalið hjá byggivinnuni niður. Byggivinnan hevur tryggjað arbeiði í 11 mánaðir fram, sambært nýggjastu kanningini, samanborið við, at byggivinnan í 2023 hevði tryggjað arbeiði í háltannað ár fram. Ráðgevarafyrirkurnar vænta tað verða eitt sindur færri verkætlanir til byggivinnuna komandi tíðina, meðan umboð fyri størri byggifyritøkurnar lata væl at og meta ikki tað verða útlit til færri iløgur komandi tíðina.

Mynd 3.1 Byggivinnan ávísir jan. 2019 – jun. 2025

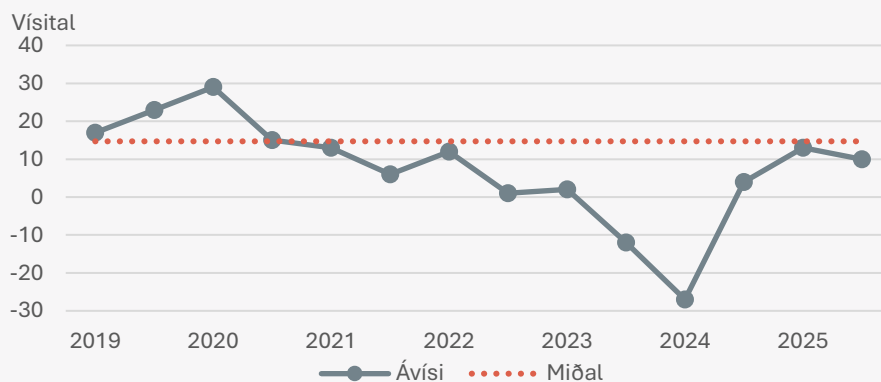
Kelda: Hagstova Føroya

Um sínar avmarkingar í framleiðsluni, svarar byggivinnan, at mangul á arbeiðsmegi er størsta avmarkingin. Tað er framvegis torført at finna skikkaða arbeiðsmegi til byggivinnuna. Harafturat svarar byggivinnan, at manglandi eftirspurningur avmarkar framleiðsluna í byggivinnuni. Í kanningini frá januar 2025 svaraðu summi, at fíggjarligar avmarkingar vóru ein avmarking fyri framleiðsluna, meðan hetta ikki tykist at vera ein avmarking í kanningini frá juni 2025, og tað kann móguliga stava frá, at renturnar nú eru lækkaðar frá einum lutfalsliga høgum støði.

Handilsvinnan væntar lægri sølu komandi árið

Ávísir hjá handilsvinnuni er kvinkaður niður úr 13 í 10 og liggur beint undir langtíðarmiðaliði í kanningini frá juni 2025. Handilsvinnan væntar lægri sølu komandi árið, eins og væntað vørukeyp og væntaður arbeiðstørvur minkar eitt vet. 88% av spurdu fyrirkunum svaraðu, at goymslan var nøktandi. Ávísir hjá handilsvinnuni gevur ábendingar um væntanir til eftirspurningin frá eitt nú húsarhaldunum. Sambært umboð fyri handilsvinnuna eru stórar príshækkingarnar komnar uttanlands frá og tær hava ávirkað eftirspurningin eftir vørum hjá handilsvinnuni neiliga.

Mynd 3.2 Handilsvinnan ávísir jan. 2019 – jun. 2025

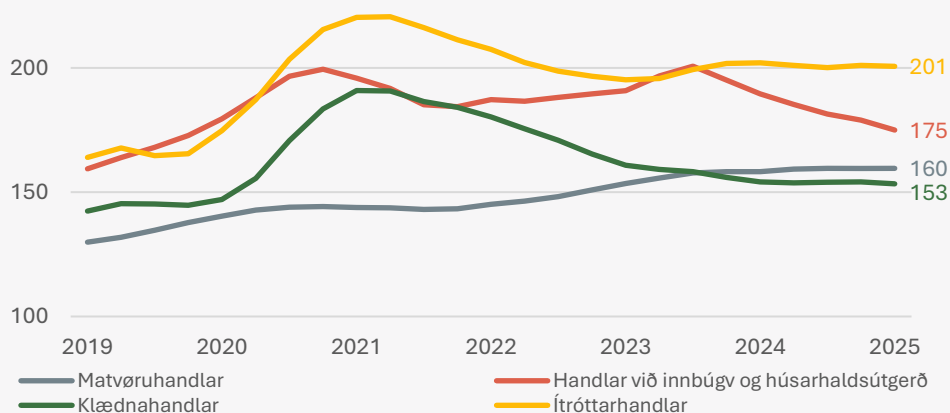

Kelda: Hagstova Føroya

Smásøluvísitalið lýsir gongdina í umsetninginum hjá smásøluni. Mynd 3.3 vísir gongdina í söluni í útvaldum vørubólklum. Meðan sölun í matvøruhandlum, klædna- og ítróttarhandlum, hevur verið rættiliga stöðug í 2024 og 2025, er sölun í handlum, sum selja húsarhaldsútgærð og innbúgv fallin. Hetta kann hava samband við, at húsarhaldini eru vorðin meira varin.

Mynd 3.3 Smásøluvísital í útvaldum handlum trendur í ársins prísum, 2019-2024

Indeks 2015 = 100

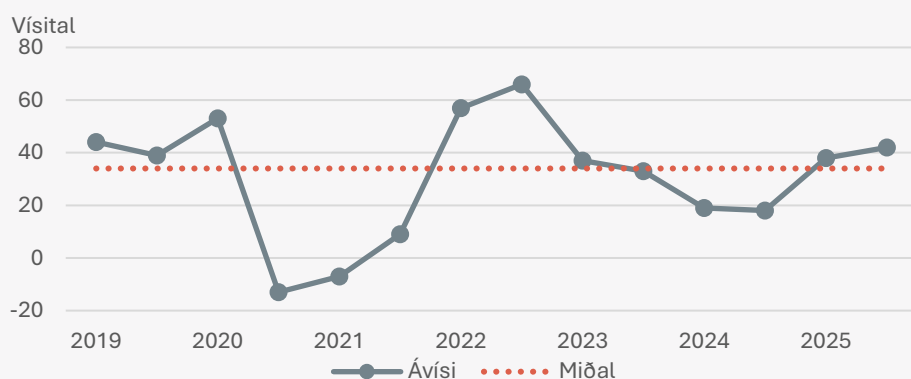

Kelda: Hagstova Føroya.

Tænastuvinnurnar vænta, at eftirspurningurin fer at veksja

Tænastuvinnan fevnir um eina breiða víftu av fleiri vinnugreinum; eitt nú flutningsfyrirøkur, gisti- og matstovuvirksemi og aðrar tænastur, sum eitt nú grannskoðanarfyritøkur og advokatskrivstovur. Í nýggjastu kanningini er ávísing hjá tænastuvinnuni kvinkaður upp, og er nú omanfyri langtíðar miðaltal. Eftirspurningurin í tænastuvinnuni hevur verið vaksandi í seinastu, og tænastuvinnan væntar somuleiðis, at sølan veksur komandi árið.

Mynd 3.4 Tænastuvinnan ávísi jan. 2019 – jun. 2025

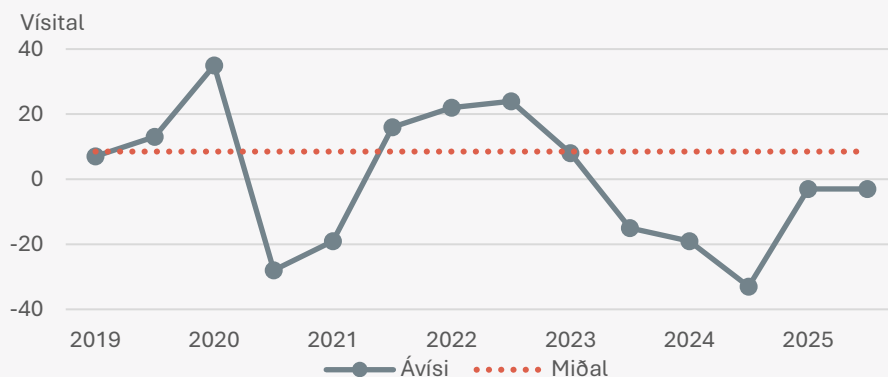

Kelda: Hagstova Føroya.

Tilfeingisvinnan væntar lægri prísir

Ávísing fyri tilfeingisvinnur er óbroyttur í kanningini frá juni 2025 samanborið við í januar 2025. Hóast hetta er undir miðal, er tilfeingisvinnan meira bjartskygd í nýggjastu kanningini, samanborið við í 2023 og 2024. Væntaði söluprísurin fellur, og tað kann eitt nú skyldast, at prísurin á laks er fallin nógv í seinastuni. Ávísing fyri bíleggingar og væntaðan arbeiðstørv kvinkar upp, ímeðan væntaða framleiðslan kvinkar niður. Meðan alivinnan væntast at veksja fitt um framleiðsluna í 2025 og 2026, verður framleiðslan hjá fiskivinnuni minni í 2025 vegna minkandi kvotur. Eitt nú lækkar toskakvotan í Barentshavinum og kvotan av norðhavssild fer niður í eina helvt í 2025 samanborið við 2024.

Mynd 3.5 Tilfeingisvinnan og annars ídnaður ávísi jan. 2019 – jun. 2025

Kelda: Hagstova Føroya

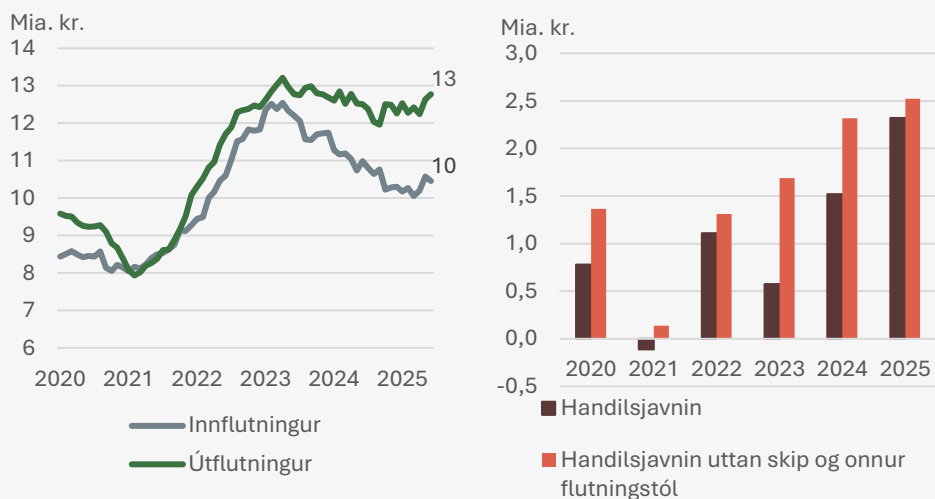
04

Uttanlandshandil

Tað er framvegis avlop á handilsjavnanum

Myndin niðanfyri vísir gongdina í inn- og útflutninginum av vørum, umframt vøruhandilsjavnan. Á myndini sæst, at tað hevur verið avlop á handilsjavnanum seinastu 4 árin. Frá juli 2024 til juni 2025 varð avlopið á handilsjavnanum 2,3 mia. kr. og tað var 2,5 mia. kr., um innflutningurin av skipum og øðrum stórum flutningstólum ikki verður tikin við. Orsøkin til, at tað eisini verður hugt at handilsjavnanum, tá skip og onnur flutningstól eru frároknaði er, at talan oftast eru um stórar innfluttar íløgur, ið kunnu sveiggja nógv frá einum árið til eitt annað. Tað sæst millum annað í 2023 og 2024, har stórar íløgur vóru gjørdar í skip.

Mynd 4.1 Inn- og útflutningur (til vinstu) og handilsjavni (til høgru) 2020-2025

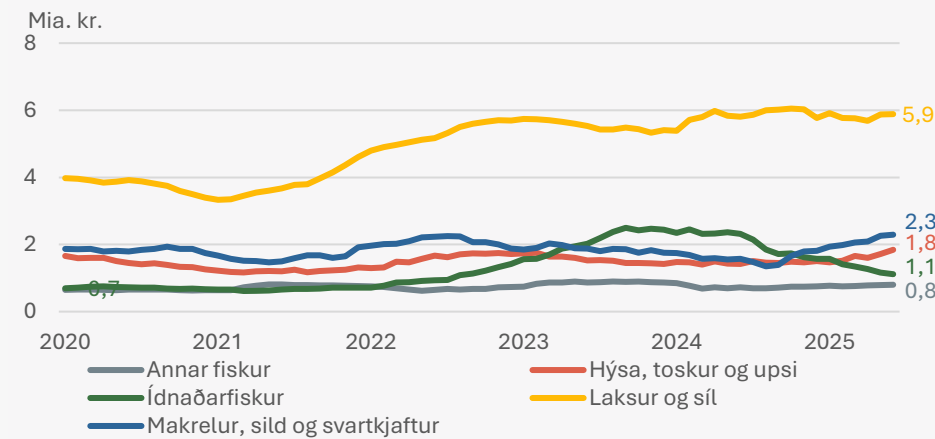
Viðm.: Myndin til vinstu er 12 mánaðar leypandi samanleggjin (frá jan. 2020 til jun 2025), meðan myndin til høgru er 12-mánaðar samanleggjin frá juli til juni hvørt ár.

Kelda: Hagstova Føroya og egnar útrokningar

Innflutningurin er minkaður góðar 530 mió kr. í tíðarskeiðinum juli 2024 til juni í 2025 samanborið við sama tíðarskeið árið fyri. Størsta minkingin er í innflutningi av skipum, men innflutningurin av millum annað brennievni er eisini minkaður⁵. Samstundis er útflutningurin vaksin áleið 270 mió. kr. Fiskavøruútflutningurin, sum vanliga er millum 93-95% av útflutninginum, er vaksin slakar 85 mió. kr., meðan útflutningurin av øðrum vørum er vaksin umleið 185 mió. kr.

Stórar mongdar- og prísbrotyngar ávirka fiskavøruútflutningin

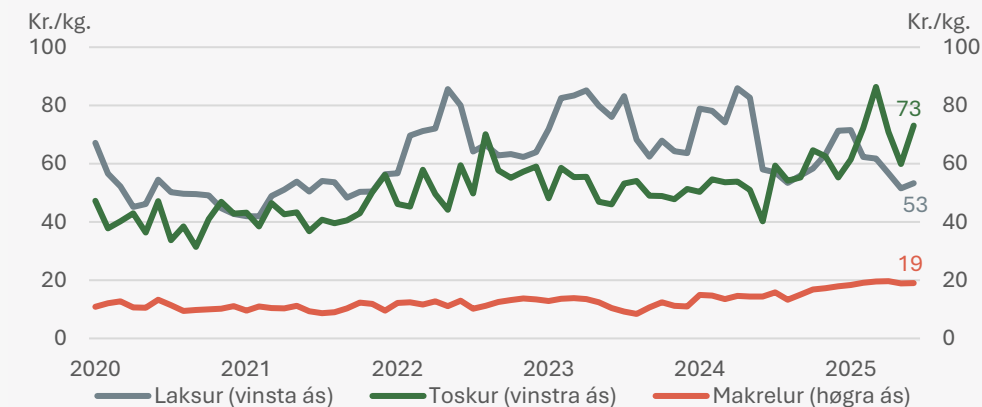
Útflutningurin av vørum frá juli 2024 til juni 2025 var 12,8 mia. kr., harav vóru 93% fiskavørur. Alivinnan stendur fyri nærum helvtini av vøruútflutninginum. Frá juli 2024 til juni 2025 var laksur 46% av samlaða útflutningsvirðinum.

Mynd 4.3 Fiskavøruútflutningur jan. 2020 - jun. 2025

Viðm.: 12-mánaðar leypandi samanlegging.

Kelda: Hagstova Føroya og egnar útrokningar.

Metti fiskavøruútflutningurin í 2025 er tengdur at stórum mongdarbroytingum, umframt prísbroytingum. Toskakvotan í Barentshavinum fellur, kvotan av norðhavssild verður minkað niður í helvt, og makrelkvotan minkar. Minkingin í toskakvotuni verður tó uppvigað við høgum toskaprísum. Á mynd 4.4 sæst, at gongdin í eindarprísinum á toski hevur verið uppgangandi síðan byrjanina av 2024⁶. Miðal eindarprísurin fyrstu 6 mánaðirnir í 2025 hevur verið slakar 71 kr./kg. samanbórið við 51 kr./kg. sama tíðarskeiði í 2024. Eisini eindarprísurin á markeli er vaksin seinasta árið; miðalprísurin fyrsta hálvár er 19 kr./kg. 2025 samanbórið við 14,5 kr./kg. í sama tíðarskeiði 2024 (ein vøkstur á góð 30%). Ein av orsøkunum til, at makrelprísurin er hækkaður, er at meginparturin av makrelinum, sum er fiskaður higartil í ár, er fiskaður í bretskum sjógvi, tá ið góðskan er best. Meginparturin av makrelkvotuni er fiskað, tí vil makrelútflutningurin seinna hálvár helst verða minni, enn fyrra hálvár. Við laksautflutninginum er støðan øvugt. Har er tað ein vaksandi tøkunøgd, ið heldur útflutningsvirðinum uppi, meðan prísurin er fallin munandi í 2025.

Mynd 4.4 Eindarprísurin á laksi, makreli og toski jan. 2020 – juni 2025

Viðm.: Útflutningsvirðið býtt við útfluttu mongdini í sama tíðarskeiði.

Kelda: Hagstova Føroya og egnar útrokningar

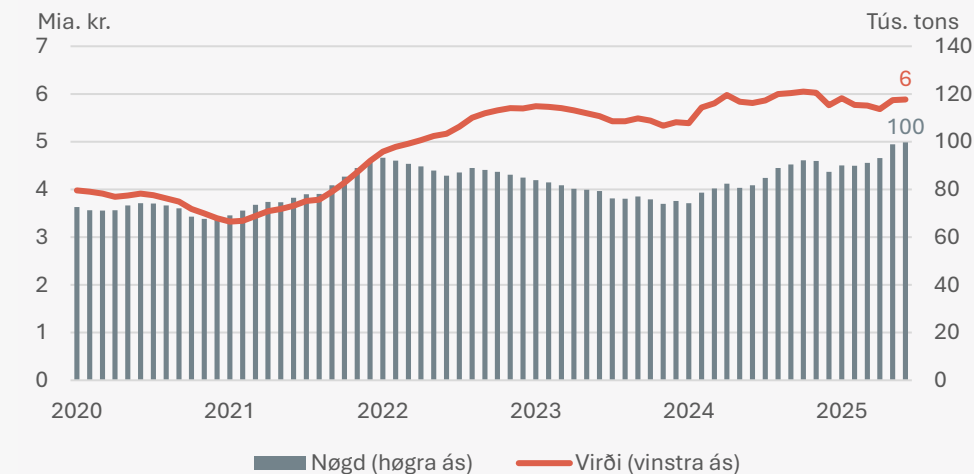
Tøkan av laksi økt, meðan prísurin er fallin

Altjóða útboðið av “superior” (hágóðsku) laksi er vaksið nógv í 2025. Høvðusorsøkin er ein koppseting móti vetrarsári. Avmarkaða útboðið seinastu árin av superior laksi frá Noregi, ið er heimsins størsti útflytari av laksi, hevur merkt, at prísurin á júst superior laksi hevur verið ógvuliga høgur. Stóri vøksturin í altjóða útboðum av laksi í ár (serliga útboðnum úr Noregi), hevur viðfært, at laksaprísurin er fallin nógv higartil í 2025.

Á mynd 4.4 sæst, at eindarprísurin á útfluttum laksi er fallin so at siga gjøgnum alt 2025. Eindarprísurin er fallin góð 20% fyrstu 6 mánaðirnir í 2025, samanborið við sama tíðarskeið í 2024.

Mynd 4.5 vísir útfluttu nøgdin av laksi, sum 12-mánaðar leypandi samanlegging, umframt útflutningsvirðið. Útflutningsvirðið frá juli 2024 til juni 2025 varð slakar 5,9 mia. kr, meðan tað var góðar 5,8 mia. kr. sama tíðarskeið árið fyri. Hóast útflutningsvirðið er nærur óbroytt í tíðarskeiðinum, er útflutta nøgdin nógv økt og var frá juli 2024 til juni 2025 sløk 100.000 tons. Tað er ein vøkstur á 22% samanborið við sama tíðarskeið árið fyri, sí mynd 4.5. Tað eru sostatt veksandi nøgdin, sum halda virðinum á laksaútflutningunum uppi, meðan lági prísurin togar niður.

Mynd 4.5 Útflutt nøgd og virði á laksi jan. 2020 - jun. 2025

Viðm.: 12-mánaðar leypandi samanlegging
Kelda: Hagstova Føroyar og egnar útrokningar

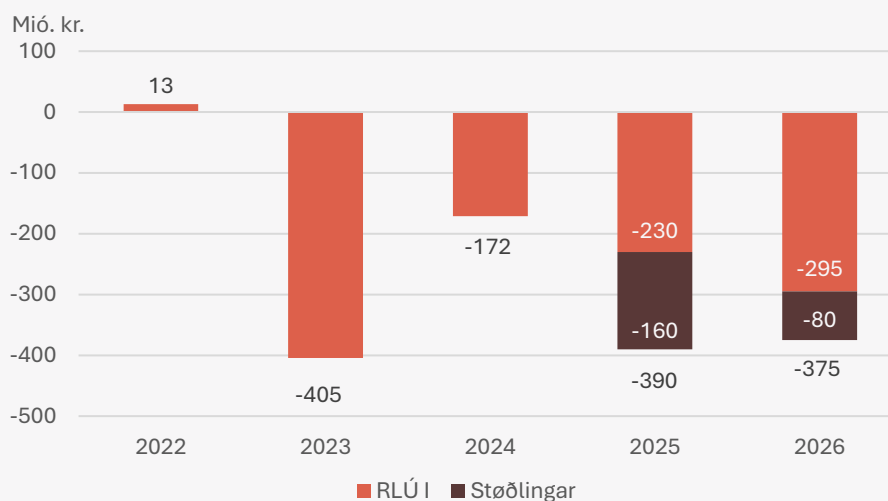
05

Almenna fíggarstøðan og útlit

Úrslitini vísa stór hall í 2025 og 2026

Mynd 5.1 vísir roknskaparúrslitið hjá landskassanum (RLÚ I) fram til 2024 og mettu RLÚ I úrslitini fyri árin 2025 og 2026. Í úrslitinum fyri 2022 og 2023 er atlit tikið at, at partar av tilfeingis- og rentuinntøkunum skulu í Búskapargrunnin⁷, so tey eru samanberilig við úrslitunum fyri árin 2024 og fram (frá 2024 og frameftir er roknskaparuppstillingin broytt).

Mynd 5.1 Landskassaúrslitið 2022-2026

Viðm.: Landskassaúrslitið, vantagir postar. 2020-2024 er roknskapur, 2025 til 2026 eru metingar.

Kelda: Gjaldstovan, Fíggaráráð og Búskaparáð.

Samtykta fíggarlógin fyri 2025 vísir eitt hall á RLÚ I á 120 mió. kr. RLÚ I úrslitið fyri 2025 í mynd 5.1 vísir tó eitt hall á 390 mió. kr. Broytingin stavar frá, at afturat teimum 120 mió. kr. eru lagdar 50 mió. kr. í eykajáttanum. Harafturat er tøkugjaldið frá alivinnuni mett at verða slakar 110 mió. kr. lægri enn vænta, orsakað av, at laksaprísurin í 2025 er lækkaður. Hinvegin vísa roknskapartølini fram til august 2025, at 15 mió. kr. eru komnar meira inn í partafelagsskatti, og væntandi koma 35 mió. kr. meira inn í skrásetingargjaldi. Tað gevur eitt RLÚ I úrslit á -230 mió. kr. og síðani skulu støðlingar leggjast afturat.

Støðlingar eru íløgur, sum eru játtaðar í undanfarnu árum, men ikki liðugt gjørdar enn. Støðlingar frá árinum 2024 eru sambært roknskaparskipan landsins góðar 320 mió. kr. Talan er millum annað um íløgur innan heilsumál, samferðslumál, almannamál og útbúgving og gransking. Trupult er at meta um, hvussu nógv av játtanini á 320 mió. kr. til hesar íløgur verður nýtt í 2025 og í 2026, men mett verður, at helmingurin av støðlingunum verður nýttur í 2025 (160 mió. kr.), og fjórðingurin (80 mió. kr.) í 2026. Samlaða landskassaúrslitið í 2025 verður tí eitt hall á 390 mió. kr.

Hall væntast somuleiðis í 2026. Játtanarkarmarnir siga, at RLÚ I hallið verður góðar 250 mió. kr. RLÚ I fyri 2026 á mynd 5.1 vísir tó eitt RLÚ I úrslit í 2026 á -295 mió. kr. Hetta kemur av, at tað væntast at verða nýttar 50 mió. kr. meira í eykajáttanum og at tað fara at koma 50 mió. kr. minni inn í loyvisgjaldi⁸, enn væntað í 2026. Harafturat eru ætlanir at fremja sparitiltøk fyri 55 mió. kr., ið gevur eitt hall á RLÚ I í 2026 á 295 mió. kr. Tað er mett, at 80 mió. kr. av stöðlingunum verða nýttar í 2026, og tá ið stöðlingarnar eru taldar við, verður hallið 375 mió. kr. í 2026.

Sambært játtanarkørmunum fyri 2026 er ætlanin at gera sparitiltøk á 55 mió. kr. í 2026 og 35 mió. kr. eftirfylgjandi ár. Sum skilst er ætlanin at brúka ”plenuklipparan” fyri at spara á landsins útreiðslum. Hesin háttur at spara, við at skerja almennar nýtsluútreiðslur yvir ein kamb, ber brá av, at politikararnir ikki gera neyðugu tillagingarnar, tí teir eru bangnir fyri at taka ópopulerar avgerðir. Hesin háttur at spara tekur harumframt ikki atlit at, at summar almennar tænastr og veitingar eru meira týðandi, enn aðrar. Tá ið spart verður yvir ein kamb, kann harafturat vera vandi fyri, at summar uppgávur takast burtur, sum annars eru við til at skapa sparingar í langa høpinum, eitt nú fyribyrgjandi átøk. Summir stovnar og skipanir eru longu so mikið effektivar, at góðskan minkar, um spart verður á hesum økjum, meðan onnur øki hava betri móguleikar fyri at gerast meira effektiv.

Politikararnir eiga at fremja nýskipanir, sum effektivisera almenna rakstur og minka um almennu rakstrarútreiðslurnar bæði í lötuni og frameftir. Eitt nú kann sparast við at taka burtur duplutfunktiúnur millum almannaverkið og kommunurnar, og óneyðugar duplutfunktiúnur í teimum trimum sjúkrahúsunum. Um tað ikki verður spart, má meira takast inn frá borgarunum og/ella vinnuni.

Í mynd 5.1 sæst ein stór broyting í úrslitinum frá árinum 2022 til 2023. Í 2022 var eitt lítið avlop, og í 2023 var eitt stórt hall. Hóast inntøkurnar í 2023 vuku við umleið 170 mió. kr., vuku útreiðslurnar væl meira; tær vuku við nærum 600 mió. kr. og tí er RLÚ I úrslitið í 2023 -405 mió. kr. RLÚ I úrslitið í 2024 er betri samanborið við í 2023, tó at tað er eitt hall á -172 mió. kr. Ein orsök til betraða úrslitið er, at lógin fyri Búskapargrunnin bleiv broytt, soleiðis at væl minni nú skal í búskapargrunnin at javnast og av hesi broyting betraðust inntøkurnar við 230 mió. kr. í 2024.

Fígjarpolitikkurin eigur at vera konjunkturmótgangandi

Kommunukassarnir samanlangt hava eisini hall og hava havt tað síðani 2018. Hallið í 2024 var umleið 350 mió. kr. Sambært búskaparskipan landsins og sambært fígjarætlanum fyri 2025, er hallið mett at vera góðar 240 mió⁹. kr. tilsamans. Hallið hjá landi og kommunum tilsamans svarar í 2025 til góð 2% av BTÚ. At tað er hall hjá bæði landskassa og kommunum í hákonjunkturi merkir, at almennu mynduleikarnir eru við til at stimbra búskapin í góðum tíðum.

Tá ið almennu útreiðslurnar til rakstur og íløgur verða øktar í góðum tíðum, verður búskapurin yvirhitaður. Tað er tá ið ov nógvar íløgur verða gjørdar í senn av vinnu, landi og kommunum, og tað elvir til, at prísurin fyri byggiarbeiði verður munandi hægri fyri øll sum

gera byggiarbeiði. Fleiri viðurskifti benda á, at vit í lýtuni eru í einum tíðarskeiði, har búskapurin er yvirhitaður; eitt nú, at arbeiðsloysið hevur verið sera lágt og at sethúsaprísirnir hava verið veksandi í fleiri ár á rað. Konjunkturviðgangandi fíggiarpolitikkurin hevur negativar fylgjur við sær fyri allar geirar í samfelagnum; tað vil siga bæði vinnu, land, kommunur og húsarhaldini. Alt samfelagið rindar fyri yvirhitingina; vinnan rindar ov høgar prísir, skattaborgarin rindar ov nógv, tí byggiarbeiði hjá tí almenna gerast dýrari enn neyðugt, og húsarhaldini gjalda ov nógv, tí til dømis sethúsabygging dýrkar.

Fíggiarpolitikkurin eigur ístaðin at vera konjunkturmótgangandi, tað vil siga, at hann skal stimbra í ringum og tálma í góðum tíðum.

Tað eru somu skattgjaldarar, sum skulu rinda allar almennu íløgurnar

Politikararnir hava nógv ætlanir um íløgur, sum í sjálvum sær kunnu vera góðar. Men neyðugt er at hava við í hesum, at tilfeingið ikki er ótømandi. Meginparturin av almennu íløgnum verða fíggiðar við skatti og avgjældum frá borgarunum og vinnuni. Inntøkuskatturin og inntøkur av meirvirðisavgjaldi var um 60% av inntøkunum hjá landskassanum í 2024. Fyri kommunurnar er inntøkuskatturin eisini høvuðsparturin av inntøkunum.

Fíggiarmálaráðið gjørdi eitt yvirlit yvir almennar íløgur í síni frágreiðing til játtanarkarmar 2024. Uppgerðin er frá 2023, so hon kann vera broytt, men talan er um íløgur fyri 32 mia. kr. tilsamans. Um 6 mia. kr. av hesum standa til at verða fíggiðar av brúkaragjældum (SEV, Føroya Tele), men neyðugt er at hugsa, at tað eru somu skattgjaldarar, sum skulu rinda allar íløgurnar. Givið er, at tað er neyðugt at raðfesta ímillum hesar íløgur; almennu Føroyar hava ikki ráð at gera allar. Ein háttur at hyggja at, hvussu nógv afturat, Føroyar kunnu brúka til íløgur er at hyggja at almennu bruttoskuldini.

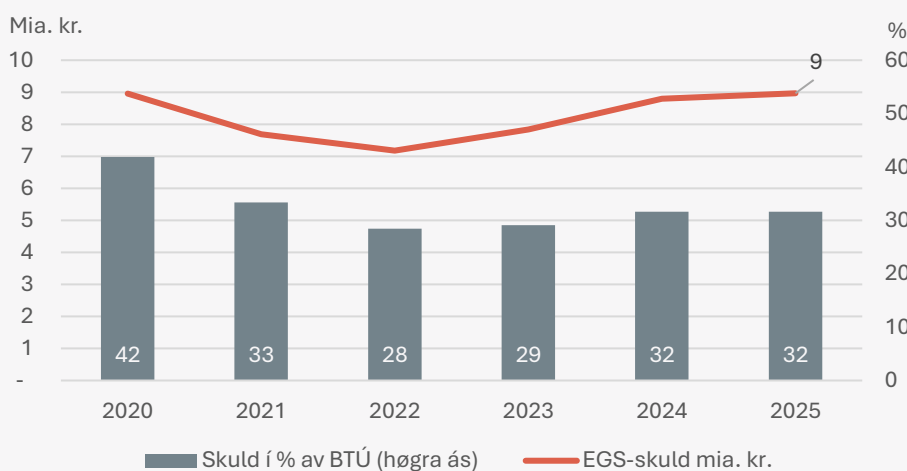
Er skuldin ov høg, verður tað truplari at rinda skuldina aftur

EGS skuld er ein felags standardur, sum EU londini nýta til at gera upp almennu bruttoskuldina. EGS stendur fyri Evropeiska Gjaldoyrasamstarvið, og skuldin verður ofta nevnd ØMU-skuldin eftir danska navninum (den Økonomiske Monetære Union). EGS skuldin fevnir um landið, kommunurnar og grunnar. Skuldin hjá P/F Eystur- og Sandoyartunlar verður roknað uppí skuldina hjá landskassanum. Orsøkin er, at eftir altjóða leisti fyri hagtalsuppgerð av skuld hjá fyrirkum undir almennum ræði, er veðhaldsskylda roknað uppí hjá feløgum, sum ikki eru sjálvberandi.

Mynd 5.2 vísir EGS skuldina. Í mai 2020 tók Landskassin lán á 1,6 mia. kr. í sambandi við Covid-19, men longu aftur í juni 2021 vóru 1.350 mió. kr. av skuldini afturrindaðar. Í 2021 og 2022 minkar EGS-skuldin, men veksur við áleið 500 mió. kr. í 2023. Føroyska EGS skuldin var í 2024 31,6% av BTÚ, sum er eitt vet minni enn EGS skuldin hjá Svøríki og Danmark, sum samstundis eru nøkur av teimum londunum í EU sum hava lægst EGS skuld, sí mynd 5.3.

Við ársenda 2025 verður EGS-skuldin í Føroyum mett at vera 32% av BTÚ. Sambært ES reglum, skal skuldin ikki vera meira enn 60% av BTÚ. Við at halda skuldina undir 60%, er tað meira sannlíkt, at landið kann halda fíggarligum støðufesti og hava ráð til at rinda skuldina aftur uttan ov stórar avbjóðingar. Um skuldin er ov høg, kann tað gera tað truplari fyri eitt land at rinda skuldina aftur, serliga um tað kemur í fíggarligar trupulleikar.

Mynd 5.2 EGS-skuld 2020-2025

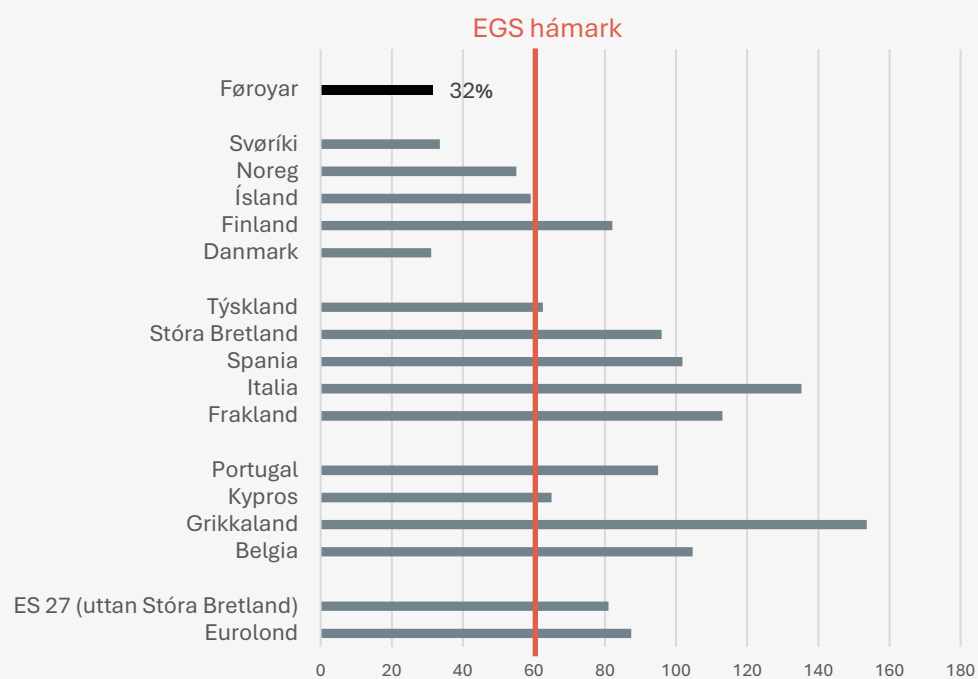
Kelda: Landsbanki Føroya, Gjaldstovan, ALS, AMEG, Eystur- og Sandoyartunlar og Hagstova Føroya, Búskaparráðið
Viðm. BTÚ er uppgjört frá 2020 til 2023, 2024 og 2025 er meting hjá Búskaparráðnum. EGS-skuldin í 2024 og 2025 er meting hjá Landsbanka Føroya.

Sum mynd 5.3 vísir, eru fleiri av størru búskapunum, har landsmyndugleikarnir hava eina skuld, sum er langt omanfyri markið á 60%. Markið á 60% verður stundum kjakast um, um tað er tað rætta markið, ella um tað skal liggja hægri. Fyri ein pinkubúskap, sum tann føroyska við sera einstáttaðum vinnubygnaði í útflutninginum talar varsemi fyri einum lágum skuldarmarki.

Útgangsstøðið í Føroyum við einari EGS skuld á 32% av BTÚ er gott. EGS skuldin í tølum er mett at vera 9 mia. í 2025. Um skuldin var 60% av BTÚ, so svarar tað til eina skuld á 16,9 mia. kr. Tað vil siga, at skuldin helst ikki skal veksa við meira enn 8 mia. kr. (2025 tøl). Til dømis eru ætlanir um at gera ein Suðuroyartunnil. Sambært P/F Suðuroyartunnil fer tunnilin at kosta 4 mia. kr. (í føstum prísum) og við byggirentum umleið 5 mia. kr at byggja. Tá ein ílga verður so stór, er eyðsæð, at ráсарúmið til at gera aðrar íløgur, sum eitt nú kundu bøtt um haldførisavbjóðingina, verður minni. Harafturat skulu undirskotini á fíggarlógini hjá landi og kommunum eisini fíggjast komandi árin.

Mynd 5.3 Almenn bruttoskuld í ymsum londum 2024, EGS skuld í % av BTÚ

Almenn fyrisiting og tænaður, t. e. uttan almennar fyrirkur

Keldur: Landsbanki Føroya (Føroyar), Trading Economics (Ísland, Noreg og Stóra Bretland), Danmarks Statistik.

Keldur

Avrik sp/f, Hvalvík
Betri Banki
Betri Heim
ECB
Felagið Nótaskip
Fishpool.eu
Fíggjarmálaráðið
Føroya Banki
Gjaldstovan, Búskaparskipan Landsins (BSL) og landsroknaskapurin
Hagstova Føroya
Heilsustýrið, *Hvussu hevur tú tað? Heilsan hjá føroyingum 2023.*
International Monetary Fund, IMF
Kommunufelag Føroya
Landsbanki Føroya
OECD (2025), OECD Economic Outlook
Samrøður við fyrirkur í fiskivinnuni
Samrøður við fyrirkur í alivinnuni
Vinnuhúsið
Vørn

Tíðindaskriv

1. september 2025

Hall í hákonjunkturi

BTÚ vøksturin í 2025 í ársins prísnum er mettur at vera 2%. Lági laksaprísurin er við til at toga vøksturin niður, men virkseimið er stórt, og føroyski búskapurin er framvegis í einum hákonjunkturi. Kommunurnar og landskassin leggja trýst á búskapin, tí tey hava stór hall í hákonjunkturi.

Virkseimið er framvegis stórt

Vøksturin í BTÚ er mettur at vera ávikavist 3,3% í 2024, 2,0% 2025 og 6,1% í 2026 í ársins prísnum. Tá BTÚ verður gjørt upp í ársins prísnum, hava prísbrotyngingar stóra ávirkan á úrslitið. Í 2025 er laksaprísurin lækkaður, og tað er við til at toga vøksturin í BTÚ í ársins prísnum niður. Virkseimið í landinum er tó framvegis stórt, eitt nú eru løngargjaldingarnar øktar við áleið 7%, og framleiðslan í alivinnuni er økt nógv.

Hall í hákonjunkturi

Flestu av konjunkturávísunum geva ábendingar um hákonjunktur og kapasitetstrýst. Starvsfólkatalið er høgt, og arbeiðsloysið á einum sera lágum stigi. Í fleiri vinnugreinum er trupult at finna starvsfólk. Hóast tað, hava kommunurnar og landskassin undirskot. Hallið hjá landskassanum er mettt at verða 390 mió. kr. í 2025 og 375 mió. kr. í 2026. Hallið hjá kommunum er mettt at verða 240 í 2025. Tilsamans svarar tað til góð 2% av BTÚ í 2025.

Kommunurnar og landið eru sostatt við til at stimbra búskapin, tá ið tey ikki skulu. Tá ið almennu útreiðslurnar til rakstur og íløgur verða øktar í góðum tíðum, verður búskapurin yvirhitaður. Nógvar íløgur verða gjørdar í senn av vinnu, landi og kommunum, og tað elvir til hægri prísir fyri byggjarbeiði. Alt samfelagið rindar fyri yvirhitingina. Vinnan rindar ov høgur prísir, skattaborgarin rindar ov nógv, tí byggjarbeiði hjá tí almenna gerast dýrari enn neyðugt, og húsarhaldini gjalda ov nógv, tí til dømis sethúsabygging dýrkar. Fíggarpolitikkurin eigur ístaðin at vera konjunkturmótgangandi, tað vil siga, at hann skal tálma í góðum tíðum.

Politikararnir vilja ikki taka ópopulerar avgerðir

Sambært játtanarkarmunum er ætlanin at gera sparitiltøk á 55 mió. kr. í 2026 og 35 mió. kr. eftirfylgjandi ár. Sum skilst er ætlanin at brúka "plenuklipparan" fyri at spara almennar útreiðslur. Hesin hátturin at spara við at skerja almennar nýtsluútreiðslur yvir ein kamb, ber brá av, at politikararnir ikki gera neyðugar tillagingar, tí teir eru bangnir fyri at taka ópopulerar avgerðir. Politikararnir eiga ístaðin at fremja nýskipanir, sum minka um almennu rakstrarútreiðslurnar bæði í løtuni og framtíð. Til dømis kann sparast við at taka burtur duplutfunktiónum millum almannaverkið og kommunur, og óneyðugar

dupultfunctiónur í teimum trimum sjúkrahúsunum. Um tað ikki verður spart, má meira takast inn frá borgarunum og/ella vinnuni.

Tað eru somu skattgjaldarar, sum skulu rinda allar íløgurnar

Politikararnir hava nógvar ætlanir um íløgur. Umráðandi er tó at vera varugur við, at tilfeingið ikki er ótømandi. Meginparturin av almennu íløgnum verða fíggjaðar við skatti og avgjældum frá borgarunum og vinnuni. Tað eru tí somu skattgjaldarar, sum skulu rinda allar íløgurnar. Givið er, at tað er neyðugt at raðfesta millum íløgurnar, tí tað er ikki ráð til at gera allar samstundis.

Útboðið av bústøðum er ov lítið

Trot á arbeiðsmegi í byggivinnuni, dýrkaður byggikostnaður, avmarkað útboð av byggilendi, umframt at fleiri almennar verkætlanir hava verið settar í verk í senn, hava avmarkað útboðið av nýbygging av bústøðum. Hetta hevur viðvirkað til at trýsta sethúsaprísirnir upp, tá ið eftirspurningurin hevur verið stórur. Búskaparráðið metir tað vera neyðugt, at politiski myndugleikin tekur bústaðartrotið í álvara við at gera sítt til at økja um útboðið av bústøðum og byggilendi til bústaðarbygging.

Notur

¹ Dansk tjóðbankin nevnið sama trupulleika við føroyska brúkaraprístalinum í frágreiðingini frá 17. desember 2024; *Finanspolitisk planlægning kan øge robustheden i færøsk økonomi*, s. 8, Danmarks Nationalbank.

² Global growth: divergent and uncertain, World Economic Outlook Update, Januar 2025, imf.org.

³ Fólk ið hava svara ja, til tveir ella fleiri av niðanfyrirstandandi spurningum, verða í frágreiðingini *Hvussu hevur tú tað?*, mett sum fíggarliga viðbrekin.

- Kenna seg nógv tyngdan av síni fíggarstøðu
- Siga seg hava eina sera vánaliga/vánaliga fíggarstøðu
- Hava reguliga torført við at gjalda rokningar seinasta árið

⁴ Landsbanki Føroya, Fíggarligt stöðufesti, 1. hálvár 2025, 9. Juli 2025.

⁵ Hagstova Føroya, Tíðindi 19.08.2025 ”Vit innflyta fyri nærum 140 milliónir krónur av lýsi”

⁶ Eindarprísurin er roknaður sum útflutningsvirðið deilt við útfluttu nøgdirnar fyri ávís fiskasløg. Eindarprísurin tekur ikki hædd fyri hagreiðing og viðgerðarhátt á produktinum sum verður útflutt. Tað kann tískil hava ávirkan á eindarprís, um eitt nú mongdin av flak veksur.

⁷ Les meira um búskapargrunn í várfrágreiðing Búskaparráðsins 2024, s. 24 og fylgiskjal 2.

⁸ Mett verður, at tøkugjaldið verður um 110 mió. kr. minni, enn mettt í játtanarkørmunum, og at eyka partafelagsskatturin á sjálva alingina verður 80 mió. kr. minni enn áður mettt. Broytingin á RLÚ I úrslitinum verður tó ikki -180 mió. kr. men -50 mió. kr., vegna flytingar í búskapargrunnin.

⁹ Undirskotið sambært BSL er umleið 300 mió. kr., tó eru 125 mió. kr. av hesum stöðlingar hjá kommununum. Í metingini hjá búskaparráðnum verða stöðlingarnar hjá kommunum viðgjørðar á sama hátt sum hjá Landinum, tað vil siga at mettt verður at umleið helvtin (60 mió kr.) verða nýttar í 2025. Hetta gevur eitt samlað hall á 240 mió. kr. hjá kommunukassunum.